

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การลดอุณหภูมิกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N)

เพื่อยืดอายุการปักแจกัน

Precooling *Dendrobium* Walter Oumae 4N for Longer Vase Lives.

เสนอ

ภาควิชาพืชสวน คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)

พุทธศักราช 2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

ภาควิชาพืชสวน
ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี
ภาควิชาพืชสวน
คณะเทคโนโลยีการเกษตร

เรื่อง

การลดอุณหภูมิกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N)
เพื่อยืดอายุการปักแจกัน
Precooling *Dendrobium Walter Oumae* 4N for Longer Vase Lives.

โดย

นางสาวธนนดา ศิวะตระกูล
นางสาวนิภาวรรณ ไชยการ

ได้รับพิจารณาเห็นชอบจาก

(รศ.ช.ณิภุทธิ์ศิริ สุขสุวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่ ๑๕ เดือน ๕ ค. พ.ศ. ๒๕๔๒

ภาควิชารับรองแล้ว

(ผศ.ดร.สมชาย กล้าหาญ)

หัวหน้าภาควิชาพืชสวน

วันที่ ๒๗ เดือน ๕ ค. พ.ศ. ๒๕๔๒

รพ.

๔ ๒๑๒ ก

๒๕๔๑

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 33417

วัน, เดือน, ปี - 5 ส.ค. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง : การลดอุณหภูมิกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) เพื่อยืดอายุการปักแจกัน

โดย : นางสาวนันทา ศิวะตระกูล
นางสาวนิภาวรรณ ไชยการ

สาขาวิชา : พืชสวน

ภาควิชา : พืชสวน

คณะ : เทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ช.ณิษฐศิริ สุขสุวรรณ

บทคัดย่อ

จากการทดลองลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ที่อุณหภูมิ 1 °ซ. เป็นระยะเวลา 1 – 15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control เพื่อยืดอายุการปักแจกัน ผลปรากฏว่า การลดอุณหภูมิที่ 1 °ซ. เป็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง ทำให้ช่อดอกมีคุณภาพดีและมีอายุการปักแจกันเฉลี่ยดีที่สุดที่ 38.34 วัน (ค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 การทดลอง) ในขณะที่ control มีอายุในการปักแจกันเฉลี่ย 35.22 วัน (ค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 การทดลอง)

Title : Precooling *Dendrobium* Walter Oumae 4N for Longer Vase Lives.
By : Miss Thanunda Siwatrakoon
Miss Nipawan Chaiyakarn
Major : Horticulture
Department : Horticulture
Faculty : Agricultural Technology , King Mongkut's Institute of Technology
Ladkrabang , Bangkok.

ABSTRACT

The purpose of this work was to extend vase life of *Dendrobium* Walter Oumae 4N flower sprays by using precooling after harvesting. A period ranging from 1-15 hours at 1°C (3 experiments) were the methods of precooling compared with the controls. The results showed that 2 hours at 1°C were the best treatment of 3 experiments. They exhibited the best quality and the longest vase life of 38.34 days (average of 3 experiments) and better than controls whereas the controls exhibited vase life of 35.22 days. (average of 3 experiments).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ในการจัดทำปัญหาพิเศษนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้จัดทำต้องขอกราบ
ขอบพระคุณอาจารย์และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้ให้การช่วยเหลือผู้จัดทำมาตลอด โดยเฉพาะ
รศ.ช.ฉัตรศิริ สุขสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาให้การช่วยเหลือให้
ความรู้ ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้โอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนและคอยให้กำลังใจ
แก่ผู้จัดทำมาโดยตลอดจนสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตไปได้อีกก้าวหนึ่ง และขอบคุณ
เพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ

ผู้จัดทำหวังว่าความรู้จากปัญหาพิเศษนี้จะมีประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจจะศึกษาค้นคว้า
หากมีข้อผิดพลาดประการใดก็ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้จัดทำ

นางสาวรณนดา ศิวะตระกูล

นางสาวนิภาวรรณ ไชยการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	ข
สารบัญตารางภาคผนวก	ค
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	1
การตรวจเอกสาร	2
อุปกรณ์และวิธีการ	10
ผลการทดลอง	12
วิจารณ์ผลการทดลอง	21
สรุปผล	24
เอกสารอ้างอิง	25
ภาคผนวก	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก หลังการปักแจกัน 3 – 14 วัน จำนวนวันหมดอายุ การขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) ของการทดลองที่ 1	13
2. ตารางแสดงเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก หลังการปักแจกัน 3 – 14 วัน จำนวนวันหมดอายุ การขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) ของการทดลองที่ 2	16
3. ตารางแสดงเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก หลังการปักแจกัน 3 – 14 วัน จำนวนวันหมดอายุ การขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) ของการทดลองที่ 3	19
4. ตารางแสดงคะแนนรวมค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลง น้ำหนักช่อดอกภายหลังการปักแจกัน 3 วัน 7 วัน และ 14 วัน จำนวนวันที่หมดอายุการขายและอายุ การปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) ในการทดลองลดอุณหภูมิที่ 1 ^๐ ซ เป็นระยะเวลา 1 – 15 ชั่วโมง ของการทดลองทั้ง 3 ครั้ง	22

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 – 3	23

ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N
 ที่ผ่านการลดอุณหภูมิ 1 °ซ เป็นระยะเวลา 1 – 15
 ชั่วโมง และปักแจกันไปแล้ว 31 วัน ของการทดลอง
 ครั้งที่ 1 - 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1	28
2. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 7 วัน ของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1	29
3. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 14 วัน ของ ช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1	30
4. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุ การขายของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1	31
5. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุ การปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1	32
6. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของ น้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ของช่อดอก กล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2	33
7. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของ น้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 7 วัน ของช่อดอก กล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางภาคผนวก (ต่อ)

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
8. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของ น้ำหนักหลังจากปักแจกัน ไปแล้ว 14 วัน ของช่อดอก กล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2	35
9. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2	36
10. ผลการวิเคราะห์สถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุการ ปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2	37
11. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกัน ไปแล้ว 3 วัน ของช่อ ดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3	38
12. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกัน ไปแล้ว 7 วัน ของช่อ ดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3	39
13. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ของน้ำหนักหลังจากปักแจกัน ไปแล้ว 14 วัน ของช่อ ดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3	40
14. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3	41

สารบัญตารางภาคผนวก (ต่อ)

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
15. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันหมดอายุการ ปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (<i>Dendrobium</i> Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3	42

คำนำ

ประเทศไทยมีการผลิตกล้วยไม้เป็นการค้ามากกว่า 40 ปี โดยระยะเริ่มต้นได้มีการวิจัย และ ค้นคว้าข้อมูล และการปลูก ทั้งโดยส่วนราชการ และเอกชน จึงสามารถพัฒนาการผลิตไปสู่การเป็น ผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก แต่ปัจจุบัน สถานะปัญหาในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ประกอบกับกล้วยไม้ที่ส่งออกจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันในต่างประเทศ และจากข้อมูล การวิเคราะห์ การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า กล้วยไม้ตัดดอก ยังขาดขั้นตอนที่สำคัญ คือ การใช้ความเย็น ทั้งหลังการเก็บเกี่ยวก่อนการส่งออก หรือ ช่วงอื่นๆ ก่อนนำไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น การทดลองวิจัย เพื่อหาอุณหภูมิ และระยะเวลาที่ เหมาะสม สำหรับนำไปใช้กับขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และควรจะต้องรีบปฏิบัติ เพื่อจะได้เป็นฐานข้อมูลกับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อหาระยะเวลาที่ดีที่สุดในการอุณหภูมิ 1°C ที่เหมาะสมสำหรับการลดอุณหภูมิกล้วยไม้ตัด ดอกสกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

อายุการบานทนหรืออายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้หลังการตัดจากต้นเดิมแล้วจะมีอายุสั้นกว่าดอกกล้วยไม้ที่ปล่อยให้บานอยู่บนต้นเดิม เพราะดอกกล้วยไม้ที่ถูกตัดจากต้นเดิม จะถูกตัดขาดจากแหล่งน้ำและอาหารที่ได้รับจากต้นเดิม ดังนั้น อายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้ที่ตัดมาแล้วจะขึ้นอยู่กับอาหารและน้ำที่สะสมภายในช่อดอก สภาพแวดล้อมและการปฏิบัติต่อดอกกล้วยไม้ ดอกกล้วยไม้ที่ตัดจากต้นเดิมแล้วยังมีชีวิต มีการหายใจ มีการคายน้ำ มีการสร้างเอธิลีน และมีการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ภายในดอกกล้วยไม้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้อายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้สั้นลง ซึ่งดอกกล้วยไม้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อุณหภูมิสูงและความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ และการปฏิบัติต่อดอกกล้วยไม้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมจะทำให้อายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้สั้นลงอย่างรวดเร็ว โดยทั่วไปกล่าวว่า 1/3 ของอายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติและการดูแลรักษาดอกกล้วยไม้และดอกกล้วยไม้ในแปลงและ 2/3 ของอายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติต่อดอกกล้วยไม้ที่ตัดมาแล้ว ดังนั้น จะเห็นว่าการปฏิบัติต่อดอกกล้วยไม้ที่ตัดมาแล้วไม่ว่าจะเป็น โดยผู้ปลูก ผู้ส่งออก พ่อค้าคนกลาง หรือคนขายปลีก ย่อมมีผลกระทบต่ออายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้ทั้งสิ้น (สายชล, 2529)

วิธีปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1. เก็บเกี่ยวดอกไม้ในระยะเวลาที่เหมาะสม ขึ้นกับชนิดของดอกไม้ และระยะทางการขนส่งหรือจุดประสงค์ของการปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยว เช่น เก็บเกี่ยวดอกไม้ในระยะตูมแน่นสำหรับพวกที่บานได้ง่ายและต้องขนส่งระยะไกล หรือต้องเก็บรักษาไว้รอการส่งตลาด สำหรับดอกไม้ที่เก็บเกี่ยวและบานต่อได้ยาก ควรเก็บเกี่ยวในระยะตูมพองหรือแฉ้ม โดยมีการใช้สารส่งเสริมคุณภาพดอกไม้ในทุกขั้นตอนของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปลูกใช้สารส่งเสริมคุณภาพก่อนการส่งให้พ่อค้าคนกลางหรือผู้ส่งออก ผู้ส่งออกใช้สารส่งเสริมคุณภาพในขณะที่ขนส่ง ผู้ตั้งเข้าใช้สารส่งเสริมคุณภาพเพื่อให้ดอกบานก่อนนำออกจำหน่ายหรือส่งต่อให้พ่อค้าขายปลีก พ่อค้าขายปลีกใช้สารส่งเสริมคุณภาพในระหว่างการขาย และผู้บริโภคใช้สารส่งเสริมคุณภาพในระหว่างการใช้ประโยชน์)
2. เลือกเก็บเกี่ยวเฉพาะดอกไม้ที่มีคุณภาพดีเท่านั้น ดอกไม้ที่มีตำหนิส่งจำหน่ายไม่ได้ควรย้อนกลับมาเก็บเกี่ยวที่หลังและกำจัดทิ้งไป
3. ควรใช้มีดหรือกรรไกรที่คมและสะอาดตัดดอกไม้จากต้นเสมอ ถ้าจำเป็นต้องใช้มือหักเมื่อถึงโรงเรือนก่อนปฏิบัติอย่างอื่นควรใช้มีดที่คม และสะอาดตัดโคนก้านดอกก่อน
4. รีบแช่ส่วนก้านดอกในน้ำซึ่งบรรจุในภาชนะที่นำติดตัว หรือได้วางไว้เป็นระยะๆ ในแปลงปลูก เพื่อป้องกันดอกไม้ขาดน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ควรใช้เครื่องทუნแรงในการลำเลียงดอกไม้จากแปลงสู่โรงเรือนขึ้นกับความเหมาะสมของสภาพแปลงปลูก เช่น เรือ , ล้อเลื่อนหรือรางเลื่อน เพื่อป้องกันก้านดอกไม้ชอกช้ำ

6. เมื่อดำเลียงดอกไม้ถึงโรงเรือน ควรรีบนำดอกไม้เข้าห้องเย็นเพื่อลดอุณหภูมิของดอกไม้ (precooling)

7. ถ้ามีความจำเป็นและเหมาะสมที่จะใช้สารส่งเสริมคุณภาพดอกไม้ ก่อนส่งพ่อค้าคนกลางหรือบริษัทผู้ส่งออก หรือก่อนการเก็บรักษา ควรใช้หลังจาก precooling สำหรับสารส่งเสริมคุณภาพที่จะใช้ในช่วงนี้ ควรเป็นชนิดสำหรับการพัลซิง ระยะเวลาในการใช้สารขึ้นกับชนิดของดอกไม้ และอุณหภูมิในขณะที่มีการพัลซิง

8. คัดคุณภาพดอกไม้และห่อดอกไม้ตามที่บริษัทหรือตลาดต้องการ

9. ถ้าผู้ปลูกเป็นผู้ที่ต้องลำเลียงดอกไม้จากสวน ไปส่งให้พ่อค้าคนกลาง หรือบริษัทผู้ส่งออก ซึ่งอยู่ในระยะทางไม่ไกลนัก ควรป้องกันดอกไม้ให้ปลอดภัยจากแดดและลม แม้ว่าอันตรายจากแดดและลมอาจจะไม่เห็นผลในทันทีทันใด แต่เป็นโอกาสให้ดอกไม้เริ่มอ่อนแอ เช่น ดอกไม้มีการสูญเสียน้ำมาก แต่ยังไม่ถึงจุดที่จะแสดงอาการเหี่ยวให้เห็นเมื่อการปฏิบัติขั้นต่อไปไม่เหมาะสมพอจะทำให้ดอกไม้แสดงอาการเหี่ยวให้เห็นได้โดยง่าย นอกจากดอกไม้โดนแดดและลมจะทำให้มีโอกาสระเหยน้ำได้มากแล้ว การขนส่งที่ต้องถูกลมพัดแรงมีโอกาสให้ดอกไม้กระทบกันจนทำให้เกิดอาการชอกช้ำ ถ้าดอกไม้ยังอยู่ในที่โปร่ง เจริญที่ดอกไม้ผลิตขึ้นจากอาการชอกช้ำจะยังไม่มีผลกับดอกไม้ เมื่อดอกไม้ถูกบรรจุหีบห่อลงกล่อง เจริญที่ส่วนชอกช้ำผลิตขึ้นจะกระจายไปทั่วกล่องและชักจูงให้ส่วนอื่นผลิตเจริญตามไปด้วย ทำให้ดอกไม้เหี่ยวได้

10. การปฏิบัติหลังจากห่อดอกไม้ ถ้าดอกไม้พวกที่ไม่ได้บรรจุกล่องยังต้องรอการขนส่ง ควรแช่โคนก้านดอกไม้ในน้ำสะอาด หรือให้ค้ำยขึ้นแช่ในสารส่งเสริมคุณภาพแบบเจือจาง ถ้าดอกไม้ผ่านผ่านการพัลซิงมาแล้ว ถ้ายังไม่ผ่านการพัลซิงอาจใช้ช่วงเวลานี้ทำการพัลซิงได้

การรอการขนส่งที่ดีที่สุดคือ การเก็บรักษาในห้องเย็นที่มีอุณหภูมิที่เหมาะสม สำหรับดอกไม้ในประเทศไทยโดยทั่วไปควรใช้อุณหภูมิประมาณ 10°C อย่าลืมคลุมภาชนะที่บรรจุดอกไม้ด้วยพลาสติกใสกันความเย็นมากเกินไป และกันการแห้งของใบและกลีบดอก

ถ้าดอกไม้บรรจุอยู่ในกล่องกระดาษ ยังควรเก็บรักษาในห้องเย็นหรืออย่างน้อยห้องปรับอากาศ เพื่อให้ดอกไม้ลดการหายใจให้น้อยลง เป็นการประหยัดพลังงานและอาหารสะสมให้ดีขึ้น

11. ความสะอาด การปฏิบัติทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ ภาชนะ ห้องเก็บรักษา ทุกอย่างจะต้องสะอาด เพื่อป้องกันไม่ให้ดอกไม้ติดเชื้อ (ช. ณีภูจักริ, 2538)

การลดอุณหภูมิ

อุณหภูมิเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาและชีวเคมีที่เกิดขึ้นในทุกๆ ส่วนของดอกไม้ขณะที่ยังมีชีวิต โดยเฉพาะการหายใจและการสร้างเอธิลีน

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิของดอกไม้เองและอุณหภูมิรอบๆดอกไม้ อุณหภูมิสูงจะทำให้ดอกไม้มีอัตราการหายใจและอัตราการสร้างเอธิลีนมากขึ้น ดอกไม้จะเสื่อมคุณภาพเร็วและมีอายุการใช้งานสั้น ดังนั้นดอกไม้ที่ตัดจากต้นเดิมแล้ว จะต้องพยายามลดอุณหภูมิของดอกไม้ให้ต่ำลงเร็วที่สุด และดอกไม้ควรจะอยู่ในสภาพของอุณหภูมิต่ำอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงผู้รับปลายทาง (สายชล, 2531)

วิธีการลดอุณหภูมิ

การลดอุณหภูมิของดอกไม้หลังการตัดจากต้น ก่อนข้างจะมีข้อจำกัดมากกว่าการลดอุณหภูมิของผักและผลไม้ ซึ่งวิธีการลดอุณหภูมิที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับดอกไม้ในปัจจุบัน มีดังต่อไปนี้

1. การลดอุณหภูมิโดยห้องเย็น

ดอกไม้ที่ยังไม่บรรจุกล่องกระดาษสามารถทำให้ดอกไม้มีอุณหภูมิลดลงรวดเร็วโดยวางดอกไม้ไว้ในห้องเย็น (room cooling) โดยปกติแล้วดอกไม้ที่มัดกำสามารถกำจัดความร้อนที่มีอยู่ในส่วนต่างๆของดอกไม้เนื่องจากอุณหภูมิของสภาพแวดล้อม (field heat) ได้ภายในเวลา 20 นาที ซึ่งความร้อนนี้สามารถคำนวณได้จาก น้ำหนักของดอกไม้ $\times$ ความร้อนเฉพาะของดอกไม้ $\times$ ความแตกต่างของอุณหภูมิดอกไม้ก่อนและหลังลดอุณหภูมิแล้ว หน่วยที่คำนวณได้เป็น BTU ดอกไม้ที่ห่อหรืออยู่ในกล่องกระดาษ ต้องการเวลานานขึ้นในการลดอุณหภูมิของดอกไม้ เพราะการเคลื่อนที่ของอากาศเย็นผ่านดอกไม้เป็นไปอย่างช้าๆ ลักษณะของดอกกล้วยไม้ไทยที่บรรจุในกล่องกระดาษเพื่อส่งไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ จึงไม่เหมาะสมที่จะลดอุณหภูมิโดยวิธีนี้ เพราะดอกกล้วยไม้อยู่ในถุงพลาสติกและบรรจุรวมกันแน่นอยู่ในกล่องกระดาษ และกล่องกระดาษที่ใช้บรรจุดอกกล้วยไม้ส่วนใหญ่ไม่ได้เจาะช่องระบายอากาศ แต่การลดอุณหภูมิของดอกไม้วิธีนี้จะได้ผลเมื่อ

1. อุณหภูมิในห้องเย็นต้องต่ำพอเพียง แต่ต้องระวังอันตรายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำกว่า 12.5°C สำหรับดอกไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน
2. อากาศเย็นที่เคลื่อนผ่านที่รอบกล่องกระดาษบรรจุดอกไม้ควรมีอัตราความเร็ว 70 – 140 เมตรต่อนาที
3. จัดวางกล่องกระดาษที่บรรจุดอกไม้ให้อากาศเย็นเคลื่อนที่ได้สะดวก
4. กล่องกระดาษที่บรรจุดอกไม้ต้องมีช่องระบายอากาศอย่างเพียงพอ

2. การลดอุณหภูมิโดย Forced - Air Cooling

การลดอุณหภูมิของดอกไม้นิยมใช้วิธี forced-air cooling ซึ่งเป็นวิธีการลดอุณหภูมิที่มีหลักการเช่นเดียวกับที่ทำกับผักและผลไม้สด หลักการคือการบังคับให้อากาศเย็นผ่านกล่องกระดาษที่บรรจุดอกไม้ ทำให้ดอกไม้ของดอกไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว ให้นดอกไม้ส่วนมากว่าการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถลดอุณหภูมิลงได้ตามที่ต้องการภายในเวลา 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง และดอกไม้บางชนิดสามารถลดอุณหภูมิได้ภายใน 8 นาที สำหรับในกรณีที่มีปริมาณดอกไม้ไม่มากนัก เราสามารถลดอุณหภูมิของดอกไม้ได้โดยวิธีง่ายๆ คือ การวางกล่องกระดาษบรรจุดอกไม้รอบๆ พัดลมที่มีอยู่ในห้องเย็น ถ้ามีดอกไม้มากจะต้องออกแบบและสร้างระบบเครื่องทำความเย็นสำหรับใช้กับ forced-air cooling ให้เหมาะสม ช่องระบายอากาศควรจะปิดไว้เมื่อมีการขนส่งกล่องกระดาษที่บรรจุดอกไม้ที่ลดอุณหภูมิแล้ว โดยยานพาหนะที่มีระบบเครื่องทำความเย็น อากาศเย็นที่เคลื่อนที่ผ่านกล่องกระดาษดอกไม้ควรจะม็อดเร็วประมาณ 200 – 300 เมตรต่อนาที

การบรรจุดอกไม้ลงในกล่องกระดาษอย่างถูกต้องและเหมาะสม จะทำให้การลดอุณหภูมิโดยวิธี forced-air cooling มีประสิทธิภาพมากขึ้น กระดาษหรือวัสดุอื่นๆ ที่ขัดขวางการเคลื่อนที่ของอากาศเย็นในแนวนอน ควรจะได้กำจัดออกไป กระดาษที่อยู่หัวท้ายของกล่องกระดาษที่บรรจุดอกไม้จะป้องกันไม่ให้อากาศเย็นเข้าไปถึงดอกไม้ ดอกไม้ที่บรรจุอยู่ในกล่องกระดาษจะมีค่าน้ำ โดยเว้นช่องว่างระหว่างดอกไม้กับหัวท้ายกล่องประมาณ 3 – 5 ซม. ช่องว่างนี้จะช่วยให้อากาศเย็นกระจายไปทั่วภายในกล่องที่บรรจุดอกไม้

เวลาที่ใช้ในการทำให้อุณหภูมิของดอกไม้ในแต่ละกล่องลดลงมีความแตกต่างกัน ดอกไม้ต่างชนิดมีอัตราการลดอุณหภูมิที่แตกต่างกันด้วย การห่อหรือการจัดวางมีค่าน้ำดอกไม้ไม่ถูกวิธี ทำให้ใช้เวลานานในการลดอุณหภูมิจำนวนกล่องที่บรรจุดอกไม้และต้องการลดอุณหภูมิแต่ครั้งมีผลต่อเวลาของการลดอุณหภูมิด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้ต้องตรวจอุณหภูมิของดอกไม้อย่างใกล้ชิดระหว่างการลดอุณหภูมิ กล่องบรรจุดอกไม้ที่อุณหภูมิลดลงตามที่ต้องการแล้วจะต้องเคลื่อนย้ายออกไป ควรใช้เทอร์โมมิเตอร์วัดอุณหภูมิภายในกล่องที่หัว (อุณหภูมิต่ำ) และท้าย (อุณหภูมิสูง) หรือวัดอุณหภูมิของดอกไม้ที่อยู่ภายในกล่องกระดาษ (สายชด, 2531)

3. การลดอุณหภูมิโดยน้ำแข็ง (Package Icing)

การใช้น้ำแข็งลดอุณหภูมิของดอกไม้ เป็นวิธีการลดอุณหภูมิของดอกไม้ที่ยังนิยมปฏิบัติกันในประเทศ น้ำแข็งที่ใช้มีลักษณะเป็นเกล็ด ซึ่งบรรจุอยู่ในถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษเคลือบไข ในปัจจุบันการใช้น้ำแข็งลดอุณหภูมิของดอกไม้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปอีก คือน้ำแข็งที่ใช้เป็นแท่งหรือบล็อกอยู่ในภาชนะบรรจุพลาสติกที่มีรูปร่างคงตัวและเบา น้ำที่อยู่ในภาชนะบรรจุพลาสติกมีสารเคมีที่ทำให้จุดเยือกแข็งของน้ำลดลง ดังนั้นจึงใช้เวลาสั้นกว่าปกติในการทำให้น้ำกลายเป็นน้ำแข็ง คือนำน้ำในภาชนะบรรจุพลาสติก ไปแช่ในตู้หรือเครื่องแช่แข็ง (freezer) จนกระทั่งน้ำกลายเป็นน้ำแข็งแล้วจึงนำมาใช้ได้

การลดอุณหภูมิของดอกไม้จะเร็วขึ้นเมื่อน้ำแข็งสัมผัสโดยตรงกับดอกไม้ แต่เมื่อน้ำแข็งละลายเป็นน้ำ การลดอุณหภูมิของดอกไม้จะช้าลง การลดอุณหภูมิน้ำแข็งจะเพิ่มต้นทุนในการผลิตกล่องกระดาษ เพราะจะต้องทำให้กระดาษทนทานค่อนน้ำที่เกิดจากการละลายของน้ำแข็ง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้น้ำแข็งลดอุณหภูมิของดอกไม้ควรจะใช้อย่างระมัดระวังที่ไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ ควรหลีกเลี่ยงการใช้น้ำแข็งเมื่อดอกไม้ได้ผ่านการลดอุณหภูมิโดยวิธีอื่นมาแล้ว หรือการขนส่งที่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ การใช้น้ำแข็งกับดอกไม้ที่ขนส่งโดยเครื่องบินจะต้องระวังความเสียหายของเครื่องบินที่เกิดจากการรั่วไหลของน้ำจากการละลายของน้ำแข็ง (สายชล, 2531)

ความเสียหายเนื่องจากความเย็น

การลดอุณหภูมಿಯ่างรวดเร็วต้องคำนึงถึงขีดอุณหภูมิที่จะทำให้เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น (low temperature breakdown, LTB) ของผลิตภัณฑ์ซึ่งแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะเฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์นั้นๆ (ช.ฉิภูริศิริ, 2538)

Freezing injury เป็นลักษณะที่พืชได้รับอันตรายจากความเย็นลักษณะหนึ่ง โดยอุณหภูมิในแปลงปลูกหรือในห้องเก็บรักษาต่ำกว่าจุดเยือกแข็งของน้ำ พืชที่เก็บรักษาจะแข็งตัวบางส่วนหรือทั้งหมด พืชบางชนิดทนต่อการแข็งตัวและการคลายตัวจากการแข็งคือร้อนขึ้น และกลับแข็งตัวใหม่สลับกันได้หลายหนโดยไม่ปรากฏว่าเป็นอันตรายต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ (กนกมณฑล, 2527)

ลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากอุณหภูมิจุดเยือกแข็ง สามารถแบ่งได้ 3 พวกคือ

1. เกิดความเสียหายได้ง่ายที่สุด แม้ว่าน้ำภายในเซลล์ของพืชพวกนี้จะแข็งตัวเพียงเล็กน้อยและเพียง 1 ครั้งเท่านั้น
2. เกิดความเสียหายพอปานกลาง เนื้อเยื่อของพืชจะกลับมาอยู่ในสภาพปกติ ถ้าน้ำภายในเซลล์แข็งตัวเพียงเล็กน้อยแค่ 1 หรือ 2 ครั้ง
3. เกิดความเสียหายน้อยที่สุด พืชพวกนี้สามารถทนต่อการที่น้ำภายในเซลล์แข็งตัวไม่มากสลับกับการละลายหลายครั้ง

แม้ว่าพืชหลายชนิดสามารถทนต่อการที่น้ำภายในเซลล์แข็งตัว แต่ก็ควรที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้พืชเหล่านี้ถูกอุณหภูมิจุดเยือกแข็ง เพราะอุณหภูมิจุดเยือกแข็งทำให้ดอกไม้มีอายุการเก็บรักษาสั้น (นนธิยา, 2525)

ประโยชน์ของการลดอุณหภูมิ

ดอกไม้เกือบทุกชนิดหลังการตัดจากต้นเดิมแล้ว อายุการใช้งานค่อนข้างสั้นเพราะ ดอกไม้ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุณหภูมิสูง ซึ่งจะชักนำให้ดอกไม้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีรวิทยา และชีวเคมีที่นำไปสู่การเกิดชราภาพอย่างรวดเร็ว การเกิดชราภาพของดอกไม้ภายใต้อุณหภูมิสูงจะเกิดเร็วกว่าภายใต้อุณหภูมิต่ำ ดังนั้นทั้งอุณหภูมิของดอกไม้เอง และอุณหภูมิของสภาพแวดล้อมจึงมีบทบาทสำคัญต่ออายุการใช้งานของดอกไม้ การลดอุณหภูมิเป็นการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของดอกไม้ลงอย่างรวดเร็วหลังการตัดก่อนการขนส่ง หรือการเก็บรักษา จะทำให้ดอกไม้อยู่ในสภาพที่สดมากกว่า และอายุการใช้งานนานกว่าดอกไม้ที่ไม่ได้ผ่านการลดอุณหภูมิ การลดอุณหภูมิของดอกไม้จะลดอัตราการหายใจ การสร้างเอธิลีน การคายน้ำ การบานเร็ว และการแพร่กระจายของเชื้อโรคในดอกไม้ การลดอุณหภูมิของดอกไม้สามารถทำได้ทันทีหลังการตัด ยังเป็นผลดีต่อดอกมากขึ้น เพราะการชะลอการลดอุณหภูมิของดอกไม้จะทำให้ดอกไม้ได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิสูงมากขึ้น และดอกไม้เสื่อมคุณภาพเร็ว

การจัดการเรื่องอุณหภูมิตั้งแต่หลังการตัดดอกไม้จนกระทั่งดอกไม้ถึงตลาด เป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำ ประเทศไทยส่งดอกกล้วยไม้ไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดในยุโรป ตั้งแต่เริ่มตัดดอกกล้วยไม้จนกระทั่งถึงผู้ใช้ดอกไม้ในตลาดปลายทาง ต้องใช้เวลานานประมาณ 1 – 3 วัน อุณหภูมิตลอดระยะทางตั้งแต่หลังการตัดดอกไม้จนกระทั่งดอกไม้ขึ้นเครื่องบินประมาณ 28 – 30°C ผลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2527 พบว่าทุกบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้ไม่ได้ลดอุณหภูมิดอกกล้วยไม้ก่อนส่งออก แม้ว่าเพียงบางบริษัทส่งออกที่บรรจุดอกกล้วยไม้ในห้องปรับอากาศที่มีอุณหภูมิประมาณ 20 – 25°C ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่ยังไม่ต่ำพอเพียงสำหรับลดผลกระทบของอุณหภูมิสูงที่มีต่อดอกกล้วยไม้ จึงทำให้ดอกกล้วยไม้จากประเทศไทยได้รับการร้องทุกข์เสมอจากผู้รับปลายทางว่า ดอกกล้วยไม้ไทยมีคุณภาพไม่ดี เพราะดอกเหี่ยว ดอกบานไม่ทนและอายุการใช้งานสั้น ถ้าดอกกล้วยไม้ไม่ได้ผ่านการลดอุณหภูมิก่อนการส่งออก ปัญหาดังกล่าวจะลดน้อยลงไป (สายชล, 2531)

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอุณหภูมิและระยะเวลาที่เหมาะสมกับไม้ตัดดอก

สายชลและสนั่น (2531) ได้ศึกษาผลของการเก็บรักษาดอกกุหลาบโดยวิธีเปียกที่อุณหภูมิ $3 \pm 1^{\circ}\text{C}$ และ 10°C โดยแช่ก้านดอกในน้ำกลั่น HQS 250 มก./ลิตร ร่วมกับชูโครส 5 เปอร์เซ็นต์ และ Physan – 20 100 มก./ลิตร ร่วมกับชูโครส 5 เปอร์เซ็นต์ แล้วนำมาปักแจกันในน้ำประปา พบว่า ดอกกุหลาบซึ่งเก็บรักษาที่อุณหภูมิ $3 \pm 1^{\circ}\text{C}$ และก้านช่อดอกแช่ในทุก ๆ สารละลายสามารถเก็บรักษาได้นาน 12 ชั่วโมง มีการบานของดอกน้อย และดอกกุหลาบที่เก็บรักษาโดยก้านดอกแช่ใน Physan – 20 ร่วมกับชูโครสมีอายุการปักแจกันนานที่สุด

จงวัฒนา (2532 ก) ได้ศึกษาผลของอุณหภูมิและวัสดุที่ใช้บรรจุซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพและอายุการปักแจกันของดอกกุหลาบพันธุ์คริสเตียนเคออร์ ผลปรากฏว่า ที่อุณหภูมิ 1°C ดอกกระชังคลุมพองห่อด้วยพลาสติกแล้วบรรจุในกล่องกระดาษเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เมื่อนำมาปักแจกันในน้ำกรองที่อุณหภูมิห้อง ($30 \pm 2^{\circ}\text{C}$, ความชื้นสัมพัทธ์ $65 \pm 5\%$) สามารถเก็บรักษาได้ 21 วัน และพบว่า ดอกที่ห่อด้วยพลาสติกก่อนแล้วห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ชั้นนอกอีกครั้ง แล้วจึงบรรจุกล่องเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระดาษ สามารถเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 1 °ซ ได้ยาวนานถึง 21 วัน แม้มักจะมีสีคล้ำเกิดขึ้นบ้างก็น้อยมาก และไม่มีดอกที่เกิดอาการคอปับเลย

จงวัฒนา (2532 ข) ได้ศึกษาผลกระทบของอุณหภูมิ คาร์บอนไดออกไซด์และเอธิลีน มีต่อคุณภาพของดอกกล้วยไม้สกุลหวาย โดยทดลองเก็บรักษาช่อดอกปอมปาดัวร์และวอลเตอร์โอมายแบบแห้งและแบบเปียกไว้ ณ อุณหภูมิ 5, 10, 13, 15 และ 18 °ซ เป็นเวลา 1, 3, 5 และ 7 วัน แล้วนำออกมาปักแจกันในน้ำกรอง ณ อุณหภูมิห้อง 31 ± 2 °ซ ความชื้นสัมพัทธ์ $68 \pm 5\%$ ปรากฏว่า การเก็บแบบเปียกให้ผลดีกว่าการเก็บแบบแห้งในหวายทั้ง 2 พันธุ์ ซึ่งอุณหภูมิ 10 และ 13 °ซ เหมาะในการเก็บรักษาปอมปาดัวร์ แม้จะเก็บรักษานาน 7 วันแล้ว ยังคงมีอายุการปักแจกัน 4-5 วัน และ 10 °ซ เหมาะในการเก็บรักษา วอลเตอร์โอมาย หลังจากการเก็บรักษานาน 7 วันแล้ว ยังคงมีอายุการปักแจกัน 2 วัน เมื่อเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำกว่าอุณหภูมิดังกล่าว ทำให้เกิด chilling injury โดยดอกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

ปิยวิทย์ และสุกัญญา (2533) ได้ศึกษาผลการลดอุณหภูมิก่อนการใช้ประโยชน์กับดอกกุหลาบสีแดงพันธุ์ซูเปอร์สตาร์ (*Rosa hybrida* var. Super Star) เป็นระยะเวลา 3-24 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 1 °ซ (การทดลองที่ 1) 3 °ซ (การทดลองที่ 2) และ 5 °ซ (การทดลองที่ 3) ทุกอุณหภูมิเปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า ที่อุณหภูมิ 1 °ซ ระยะเวลา 12 ชั่วโมง , ที่อุณหภูมิ 3 °ซ ระยะเวลา 12 ชั่วโมง และที่อุณหภูมิ 5 °ซ ระยะเวลา 12 ชั่วโมง จะดีที่สุดของการทดลองที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ โดยมีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 3.33 , 3.07 และ 3.00 วัน ตามลำดับ ในขณะที่ control มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 2.28 , 1.72 และ 1.16 วัน ตามลำดับ

คนัย และทองใหม่ (2536) รายงานว่าดอกเบญจมาศพันธุ์ Tiger, Pink Westland and Horlekijn และดอกคาร์เนชั่นพันธุ์ Red Corso เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 4 ± 1 °ซ หลังจากนั้นจึงนำดอกเบญจมาศไปแช่ในสารละลายที่ประกอบด้วย citric acid 75 มก./ลิตร AgNO₃ 25 มก./ลิตร และน้ำตาลทราย 3.5 % นาน 24 ชั่วโมง แล้วจึงปักแจกันในน้ำประปา ส่วนดอกคาร์เนชั่นนั้น หลังจากเก็บรักษาแล้วจึงนำไปแช่ในสารละลาย silverthiofate (STS) นำไปปักแจกันในน้ำประปา ปรากฏว่าอายุการปักแจกันของดอกเบญจมาศและคาร์เนชั่นแปรผกผันกับระยะเวลาที่เก็บรักษา สารเคมีทั้ง 2 ชนิดสามารถยืดอายุการปักแจกันของดอกเบญจมาศและคาร์เนชั่นได้เล็กน้อย

ฉัฐชนัญและศรัญญา (2540) ได้ศึกษาการลดอุณหภูมิก่อนการปักแจกันกุหลาบตัดดอกสีชมพูพันธุ์ White Noblesse (*Rosa hybrida* var. White Noblesse) เพื่อยืดอายุการปักแจกัน โดยใช้ อุณหภูมิ 1 ,3 และ 5 °ซ เป็นระยะเวลา 3-24 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า ที่อุณหภูมิ 1 °ซ ระยะเวลาที่ดีที่สุดคือ 6 ชั่วโมง มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 8.50 วัน ที่ 3 °ซ ระยะเวลาที่ดีที่สุดคือ 12 ชั่วโมง มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 9.56 วัน และที่ 5 °ซ ระยะเวลาที่ดีที่สุดคือ 24 ชั่วโมง มีอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปักแจกันเฉลี่ย 10.56 วัน ในขณะที่ control มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 5.55 , 5.72 และ 6.00 วัน ตามลำดับ

รุ่งทิวาและสุริย์พร (2540) ได้ศึกษาการลดอุณหภูมิก่อนการปักแจกันกุหลาบตัดดอกสีชมพู พันธุ์ Noblesse (*Rosa hybrida* var. Noblesse) เพื่อยืดอายุการปักแจกัน โดยใช้อุณหภูมิ 1 , 3 และ 5°C เป็นระยะเวลา 3-24 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control (อุณหภูมิห้อง) ผลปรากฏว่าที่อุณหภูมิ 1°C ระยะเวลาที่ดีที่สุด คือ 24 ชั่วโมง มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 5.83 วัน ที่ 3°C ระยะเวลาที่ดีที่สุด คือ 12 ชั่วโมง มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 5.00 วัน และที่ 5°C ระยะเวลาที่ดีที่สุด คือ 24 ชั่วโมง มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 4.67 วัน ในขณะที่ control มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 3.45 วัน, 4.56 วัน และ 3.89 วัน ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. กล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) จำนวน 90 ช่อ
2. อุปกรณ์สำหรับลดอุณหภูมิ ได้แก่ ตู้รับอุณหภูมิ , ถุงพลาสติกใส ขนาด 18 นิ้ว , ถังพลาสติก , ที่วัดอุณหภูมิ , บีกเกอร์ , น้ำกรอง , เทปใส , เชือกฟาง
3. อุปกรณ์สำหรับบันทึกผล ได้แก่ เครื่องชั่ง , เวอร์เนียร์ คาลิเปอร์ , แผ่นเทียบสี , แผ่นวัดขนาด , ป้ายพลาสติก , फिल्मสไลด์ และฟิล์มสี
4. อุปกรณ์สำหรับเตรียมสารละลายส่งเสริมคุณภาพดอกไม้ระหว่างการปักแจกัน ได้แก่ $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$, AgNO_3 , น้ำกรอง , ขวดแก้ววัด , citric acid , น้ำตาลทรายขาว , เครื่องชั่ง , stirrer และ pH-meter
5. วัสดุที่ใช้เป็นแจกัน ใช้ขวดพลาสติกเป็นแจกัน

วิธีการ

1. การเตรียมกล้วยไม้ นำกล้วยไม้มาคัดคุณภาพให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด และตัดความยาวก้านดอกให้เท่ากัน และแช่น้ำในอุณหภูมิประมาณ 40°C จากนั้นนำเข้าสู่วิธีการต่างๆ โดยทันที
2. การเตรียมสารละลาย $\text{Ag}_2\text{S}_2\text{O}_3$ ตามวิธีการของ Nowak and Rudnicki (1990) + น้ำตาลทรายขาว 4%
  - 2.1 ละลาย AgNO_3 0.079 g ในน้ำกลั่น 500 มล.
  - 2.2 ละลาย $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ 0.462 g ในน้ำกลั่น 500 มล.
  - 2.3 ผสม AgNO_3 ใน $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ โดยคนสารตลอดเวลา (ใช้ stirrer) จะได้สารละลายใหม่ที่มี Ag 0.463 มิลลิโมล
  - 2.4 ผสม $\text{Ag}_2\text{S}_2\text{O}_3$ กับน้ำตาลทรายขาว 4%
  - 2.5 เก็บรักษาในภาชนะแก้วสีชา
3. การวางแผนการทดลอง

การทดลองแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

การทดลองที่ 1 ทดลองหาระยะเวลาที่เหมาะสมในอุณหภูมิ 1°C โดยการวางแผนแบบ CRD (Completely Randomized Design) มี 6 วิธีการๆ ละ 3 ช่อกๆ ละ 2 ดอก ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการที่ 1 Control ไม่ลดอุณหภูมิ

วิธีการที่ 2 ลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการที่ 3 ลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง

วิธีการที่ 4 ลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วิธีการที่ 5 ลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 15 ชั่วโมง

จากนั้นนำดอกกล้วยไม้ออกมาตัดก้านออกมาประมาณ 1 นิ้ว แช่ในน้ำอุณหภูมิประมาณ 40°C ทันทีแล้วเข้าสู่ควบคุมอุณหภูมิที่ 12°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นนำไปปักแจกันโดยใช้สารส่งเสริมคุณภาพ ซึ่งเป็นสารละลาย $Ag_2S_2O_3$ + น้ำตาลทรายขาว 4% ปรับ pH ให้เท่ากับ 3.7 ด้วยกรดซิตริก

การทดลองที่ 2 และการทดลองที่ 3 ปฏิบัติเหมือนการทดลองที่ 1 ทุกประการ

4. การบันทึกผล

บันทึกคุณภาพโดยทั่วไปของดอกกล้วยไม้เมื่อเริ่มการทดลอง ได้แก่

1. ดอก ทำการบันทึกจำนวนดอกบาน ดอกตูม สีดอก เมื่อเริ่มทดลองและทุกวัน ในระหว่างการปักแจกัน
2. บันทึกน้ำหนักดอก เมื่อเริ่มทดลองและทุกวัน ในระหว่างการปักแจกัน
3. บันทึกอายุการขาย (เมื่อดอกหนึ่งดอกใดในช่อดอกแสดงความผิดปกติ เช่น เหี่ยว) และอายุการปักแจกันของกล้วยไม้ (เมื่อดอกในช่อ 50% แสดงความผิดปกติ)
4. บันทึกสิ่งอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับกล้วยไม้ ในระหว่างการทดลอง

ผลการทดลองที่ 1

จากการทดลองลดอุณหภูมิขั้วดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) ด้วยอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1-15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า

1. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักขั้วดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 3 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักเมื่อปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 1) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงตัวเลข จะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 3 (1°C = 2 ชั่วโมง) มีค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 0.85% (ตารางที่ 1) ในขณะที่วิธีการที่ 1 (control) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 1.87% สำหรับวิธีการที่ 4 และ 5 (1°C = 3 ชั่วโมง และ 15 ชั่วโมง ตามลำดับ) เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น (freezing injury)

2. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักขั้วดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 7 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักเมื่อปักแจกันไปแล้ว 7 วัน ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 4, 5, 2 และ 3 (1°C = 3 ชั่วโมง, 15 ชั่วโมง, 1 ชั่วโมง และ 2 ชั่วโมง ตามลำดับ) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 2) แต่แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับวิธีการที่ 1 แม้ว่าวิธีการที่ 4 และ 5 จะมีผลสถิติออกมาว่าน้ำหนักลดลงน้อยแต่เป็นวิธีการที่ใช้ไม่ได้เนื่องจาก เกิดอาการเสียหายเนื่องจากความเย็น (freezing injury) ในระหว่างการลดอุณหภูมิ

3. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักขั้วดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 14 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักเมื่อปักแจกันไปแล้ว 14 วัน ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 4 และ 5 แม้ว่าผลการวิเคราะห์จะออกมาดีที่สุด คือ น้ำหนักไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากเกิดความเสียหาย เนื่องจากความเย็นในระหว่างการลดอุณหภูมิ ดังนั้น วิธีการที่ 2 จึงเป็นวิธีการที่มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด คือ 7.83% (ตารางที่ 1) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 3) กับวิธีการที่ 3 แต่แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับวิธีการที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 15.37%

ตารางที่ 1 เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักหลังจากปักแจกัน 3 – 14 วัน จำนวนวันหมดอายุการขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N)ของการทดลองที่ 1

วิธีการ ^{1/}	การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกหลังการปักแจกัน						จำนวนวัน			
	3 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	7 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	14 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่
Tr.1	1.87 a ^{2/}	4.00	8.09 a ^{2/}	3.00	15.37 a ^{2/}	3.00	2.00 b ^{2/}	3.00	36.50 a ^{2/}	3.00
Tr.2	1.65 a	3.00	3.36 b	5.00	7.83 b	5.00	2.83 a	5.00	41.17 a	5.00
Tr.3	0.85 a	5.00	3.37 b	4.00	9.69 b	4.00	2.67 ab	4.00	38.67 a	4.00
Tr.4	0.00 a ^{3/}	0.00	0.00 c ^{3/}	0.00	0.00 c ^{3/}	0.00	0.00 c ^{3/}	0.00	0.00 b ^{3/}	0.00
Tr.5	0.00 a	0.00	0.00 c	0.00	0.00 c	0.00	0.00 c	0.00	0.00 b	0.00

1/ Tr.1 = control , Tr.2 1^๐ซ = 1 ชั่วโมง , Tr.3 1^๐ซ = 2 ชั่วโมง , Tr.4 1^๐ซ = 3 ชั่วโมง , Tr.5 1^๐ซ = 15 ชั่วโมง

2/ ตัวเลขที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่ไม่เหมือนกัน แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติโดยเปรียบเทียบแบบ Duncan's Multiple Range Test ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

3/ 0.00 = เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น ในระหว่างการลดอุณหภูมิ

4/ คะแนนจากการเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก เรียงคะแนนจากน้ำหนักลดน้อยที่สุดไปหามากที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนน เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น คะแนนจากการหมดอายุการใช้ประโยชน์และปักแจกัน เรียงคะแนนจากการใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนนเกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น

ภาพที่ 1 ข้างขวา

4. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 2 มีอายุเฉลี่ยในการขายนานที่สุด 2.83 วัน (ตารางที่ 1) โดยไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 4) กับวิธีการที่ 3 แต่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับวิธีการที่ 1 และมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง กับวิธีการที่ 5 และ 4 ซึ่งวิธีการที่ 5 และ 4 เกิด freezing injury ตั้งแต่ในช่วงเวลาการลดอุณหภูมิ

5. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกันผลปรากฏว่า วิธีการที่ 2 มีอายุเฉลี่ยในการปักแจกันนานที่สุด 41.17 วัน (ตารางที่ 1) โดยไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 5) กับวิธีการที่ 3 และ 1 แต่มีความแตกต่างทางสถิติ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับวิธีการที่ 5 และ 4 วิธีการที่ 5 และ 4 เกิด freezing injury ตั้งแต่ในช่วงเวลาการลดอุณหภูมิ

ผลการทดลองที่ 2

จากการทดลองลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ด้วยอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1-15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า

1. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 3 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 6) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวเลข จะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 2 ($1^{\circ}\text{C} = 1$ ชั่วโมง) มีค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 1.27% (ตารางที่ 2) ในขณะที่วิธีการที่ 5 ($1^{\circ}\text{C}=15$ ชั่วโมง) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 3.03 วัน

2. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 7 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 2 เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุดเฉลี่ย 2.40% (ตารางที่ 2) โดยไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ(ตารางภาคผนวกที่ 7) กับวิธีการที่ 1, 3 และ 4 (control, $1^{\circ}\text{C}=2$ และ 3 ชั่วโมง ตามลำดับ) แต่แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ กับวิธีการที่ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง น้ำหนักลดลงมากที่สุดเฉลี่ย 8.85%

3. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 14 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 7.57% (ตารางที่ 2) โดยไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 8) กับวิธีการที่ 1, 3 และ 4 แต่แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ กับวิธีการที่ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 20.84%

4. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 9) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงตัวเลขจะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 3 มีอายุการเฉลี่ยการขายนานที่สุด 2.00 วัน (ตารางที่ 2) ในขณะที่ วิธีการที่ 5 มีอายุเฉลี่ยการขายน้อยที่สุด 1.33 วัน การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักหลังจากปักแจกัน 3 – 14 วัน จำนวนวันหมดอายุการขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ของการทดลองที่ 2

วิธีการ ^{1/}	การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกหลังการปักแจกัน						จำนวนวัน			
	3 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	7 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	14 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่
Tr.1	1.35 a ^{2/}	4.00	3.80 b ^{2/}	4.00	9.16 b ^{2/}	4.00	1.83 a ^{2/}	4.00	31.67 a ^{2/}	3.00
Tr.2	1.27 a	5.00	2.40 b	5.00	7.57 b	5.00	1.50 a	3.00	36.33 a	4.00
Tr.3	2.16 a	3.00	4.83 ab	3.00	12.29 b	3.00	2.00 a	5.00	38.17 a	5.00
Tr.4	2.19 a	2.00	6.60 ab	2.00	14.31 ab	2.00	1.83 a	4.00	31.67 a	3.00
Tr.5	3.03 a	1.00	8.85 a	1.00	20.84 a	1.00	1.33 a	2.00	20.17 b	2.00

1/ Tr.1 = control , Tr.2 1^๐ซ = 1 ชั่วโมง , Tr.3 1^๐ซ = 2 ชั่วโมง , Tr.4 1^๐ซ = 3 ชั่วโมง , Tr.5 1^๐ซ = 15 ชั่วโมง

2/ ตัวเลขที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่ไม่เหมือนกัน แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติโดยเปรียบเทียบแบบ Duncan's Multiple Range Test ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

3/ คะแนนจากการเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก เรียงคะแนนจากน้ำหนักลดน้อยที่สุด ไปหามากที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนน เกิดความเสียหายเนื่องจากความชื้น คะแนนจากการหมดอายุการใช้ประโยชน์และปักแจกัน เรียงคะแนนจากการใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนนเกิดความเสียหายเนื่องจากความชื้น

5. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกัน ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 3 มีอายุเฉลี่ยในการปักแจกันนานที่สุด 38.17 วัน (ตารางที่ 2) โดยไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 10) กับวิธีการที่ 2, 1 และ 4 แต่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง กับวิธีการที่ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกันน้อยที่สุด 20.17 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการทดลองที่ 3

จากการทดลองลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N(*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ด้วยอุณหภูมิต่ำที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1-15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า

1. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 3 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 11) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวเลข จะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 1 (control) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 1.71% (ตารางที่ 3) ในขณะที่วิธีการที่ 5 (1°C=15 ชั่วโมง) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 2.48 %

2. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 7 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 12) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงตัวเลขจะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 3 (1°C=2 ชั่วโมง) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 7.67% (ตารางที่ 3) ในขณะที่วิธีการที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 10.05%

3. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกเมื่อปักแจกันไปแล้ว 14 วัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงน้อยที่สุด 19.02% (ตารางที่ 3) โดยไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ(ตารางภาคผนวกที่ 13) กับวิธีการที่ 3 แต่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ กับวิธีการที่ 2 (1°C = 1 ชั่วโมง) และมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับวิธีการที่ 4 (1°C = 1 ชั่วโมง) และ 5 ซึ่งวิธีการที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลดลงมากที่สุด 26.25%

4. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย ผลปรากฏว่า ทุกวิธีการ ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 14) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงตัวเลขจะเห็นได้ว่า วิธีการที่ 4 มีอายุเฉลี่ยการขายนานที่สุด 2.33 วัน (ตารางที่ 3) ในขณะที่ วิธีการที่ 5 มีอายุเฉลี่ย

เอกสารชิ้นนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักหลังจากปักแจกัน 3 - 14 วัน จำนวนวันหมดอายุการขาย และจำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) ของการทดลองที่ 3

วิธีการ ^{1/}	การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกหลังการปักแจกัน						จำนวนวัน			
	3 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	7 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	14 วัน (%)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่	หมดอายุการขาย (วัน)	คะแนน ^{4/} ตามลำดับที่
Tr.1	1.71 a ^{2/}	5.00	8.05 a ^{2/}	4.00	19.02 c ^{2/}	5.00	1.67 a ^{2/}	2.00	37.50 a ^{2/}	4.00
Tr.2	2.14 a	2.00	9.60 a	2.00	22.90 b	3.00	2.00 a	4.00	31.33 ab	3.00
Tr.3	2.05 a	3.00	7.67 a	5.00	19.66 c	4.00	1.83 a	3.00	38.17 a	5.00
Tr.4	1.90 a	4.00	9.34 a	3.00	24.03 ab	2.00	2.33 a	5.00	26.50 bc	2.00
Tr.5	2.48 a	1.00	10.05 a	1.00	26.25 a	1.00	1.50 a	1.00	22.33 c	1.00

1/ Tr.1 = control, Tr.2 1^๐ซ = 1 ชั่วโมง, Tr.3 1^๐ซ = 2 ชั่วโมง, Tr.4 1^๐ซ = 3 ชั่วโมง, Tr.5 1^๐ซ = 15 ชั่วโมง

2/ ตัวเลขที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่ไม่เหมือนกัน แสดงว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติโดยเปรียบเทียบแบบ Duncan's Multiple Range Test ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

3/ คะแนนจากการเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก เรียงคะแนนจากน้ำหนักลดน้อยที่สุดไปหามากที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนน เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น คะแนนจากการหมดอายุการใช้ประโยชน์และปักแจกัน เรียงคะแนนจากการใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด (5-1 คะแนน) และ 0 คะแนนเกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็น

5. ค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกัน

จากการบันทึกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกัน ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 3 มีอายุเฉลี่ยในการปักแจกันนานที่สุด 38.17 วัน (ตารางที่ 3) โดยไม่มีความแตกต่างทางสถิติ (ตารางภาคผนวกที่ 15) กับวิธีการที่ 1 และ 2 แต่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับวิธีการที่ 4 และแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับวิธีการที่ 5 ซึ่งวิธีการที่ 5 มีค่าเฉลี่ยจำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกันน้อยที่สุด 22.33 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผลการทดลอง

จากการทดลองลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ด้วยอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1-15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control ผลปรากฏว่า

1. แนวโน้มของคุณภาพช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) หลังจากปักแจกัน

จากการนำค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงหลังจากปักแจกัน 3, 7 และ 14 วัน จำนวนวันเมื่อหมดอายุการขาย และหมดอายุการปักแจกันมาหาคะแนนตามลำดับของการให้ผลดี จากตารางที่ 1, 2 และ 3 จากนั้นนำจำนวนคะแนนของแต่ละวิธีการมารวมกันทั้ง 3 การทดลอง (ตารางที่ 4) ผลปรากฏว่า วิธีการที่ 3 จะมีคะแนนรวมมากที่สุด คือ 66 คะแนน ในขณะที่ control จะได้คะแนนรวม 55 คะแนน แสดงว่าถ้าพิจารณาถึงคุณภาพทั้งน้ำหนักและจำนวนวันที่ใช้ประโยชน์แล้ว การลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง จะให้ผลดีที่สุด

2. แนวโน้มของอายุเฉลี่ยของการปักแจกัน

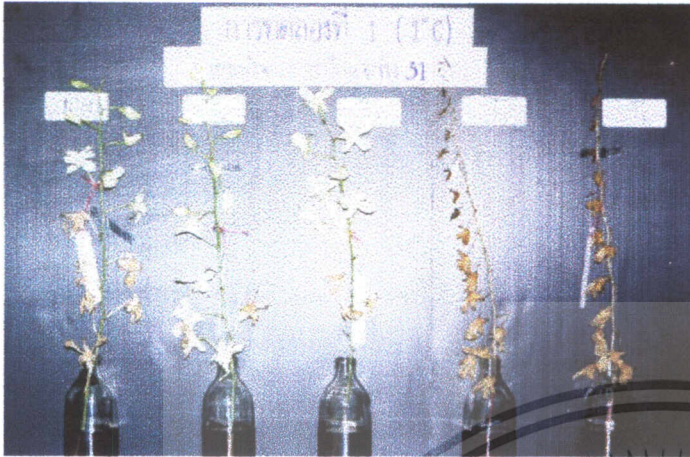
จากการนำค่าเฉลี่ยอายุการปักแจกันของการทดลองทั้ง 3 ครั้ง จากตารางที่ 1, 2 และ 3 มารวมกัน และหาค่าเฉลี่ยอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าวิธีการที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอายุการปักแจกันดีที่สุด คือ 38.34 วัน (ตารางที่ 4) ในขณะที่ control มีอายุการปักแจกันเฉลี่ย 35.22 วัน แสดงว่าคุณภาพโดยรวมจากข้อที่ 1 และอายุการปักแจกันเป็นไปในทำนองเดียวกัน

ดังนั้น ถ้าจะมีการลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ที่ในอุณหภูมิ 1°C ควรจะใช้ระยะเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง เพราะถ้าเกินกว่านี้จะมีโอกาสทำให้เกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็นได้ (freezing injury) และได้เคยมีรายงานการทดลองการลดอุณหภูมิที่ 1°C ทั้งที่ได้ผลดีและเกิดผลเสียหาย เช่น ณีภูญา และศิริอร (2540) ได้ทดลองลดอุณหภูมิดอกกุหลาบสีเหลืองจำปา พันธุ์ Confidence (*Rosa hybrida* Var. Confidence) เพื่อยืดอายุการปักแจกัน ผลปรากฏว่าการลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 6 ชม. จะทำให้ดอกกุหลาบมีอายุปักแจกันได้นานที่สุด 3.53 วัน ในขณะที่ Control มีอายุปักแจกัน 2.66 วัน และเกิดความเสียหายเนื่องจากความเย็นเมื่อได้ทำการลดอุณหภูมิดอกกุหลาบที่ 1°C เป็นระยะเวลา 24 ชม. พบว่ากลีบดอกจะมีลักษณะน้ำนํ้าและสีเปลี่ยนเป็นน้ำตาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 คะแนนรวมค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักช่อดอกภายหลังการปักแจกัน 3 วัน 7 วัน และ 14 วัน จำนวนวันที่หมดอายุการขาย และอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) ในการทดลองลดอุณหภูมิที่ 1°C เป็นระยะเวลา 1 - 15 ชั่วโมงของการทดลองทั้ง 3 ครั้ง

วิธีการ	คะแนนของข้อมูลที่บันทึกจากการทดลอง			รวม (คะแนน)	จำนวนวันหมดอายุการปักแจกัน			ค่าเฉลี่ย จำนวนวัน ทั้ง 3 การทดลอง (วัน)
	การทดลองที่ 1 (คะแนน)	การทดลองที่ 2 (คะแนน)	การทดลองที่ 3 (คะแนน)		การทดลองที่ 1 (วัน)	การทดลองที่ 2 (วัน)	การทดลองที่ 3 (วัน)	
Tr.1= control	16.00	19.00	20.00	55.00	36.50	31.67	37.50	35.22
Tr.2= 1 ชั่วโมง	23.00	22.00	14.00	59.00	41.17	36.33	31.33	36.28
Tr.3= 2 ชั่วโมง	21.00	25.00	20.00	66.00	38.67	38.17	38.17	38.34
Tr.4= 3 ชั่วโมง	0.00	13.00	18.00	31.00	0.00	31.67	26.50	19.39
Tr.5=15 ชั่วโมง	0.00	7.00	5.00	12.00	0.00	20.33	22.33	14.22

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 1-3 ช่อกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumac 4 N ที่ผ่านการลดอุณหภูมิ 1°C เป็นระยะเวลา 1-15 ชั่วโมง และปักแจกันไปแล้ว 31 วัน ของการทดลองครั้งที่ 1-3 สำหรับภาพที่ 1 วิธีการที่ 4 และ 5 เกิดอาการ freezing injury ในขณะที่ลดอุณหภูมิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการทดลอง

จากการทดลองลดอุณหภูมิกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) เพื่อยืดอายุการปักแจกัน โดยทดลองลดอุณหภูมิที่ 1°C ในระยะเวลา 1, 2, 3 และ 15 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับ control สรุปได้ว่า

การทดลองลดอุณหภูมิช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) ที่ 1°C เป็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง จะส่งผลให้คุณภาพของช่อดอกและอายุการปักแจกันดีที่สุดเฉลี่ย 38.34 วัน (ค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 การทดลอง) ในขณะที่ control มีค่าเฉลี่ย 35.22 วัน (ค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 การทดลอง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กนกมณฑล ศรศรีวิชัย . 2527 . การเก็บรักษาผลผลิตการเกษตรหลังเก็บเกี่ยว : เทคโนโลยีและสรีรวิทยา . ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , เชียงใหม่ . น. 71

จงวัฒนา พุ่มหิรัญ . 2532 ก. ผลกระทบของอุณหภูมิ คาร์บอนไดออกไซด์ และ ethylene ที่มีผลต่อคุณภาพของดอกกล้วยไม้สกุลหวาย . ปัญหาพิเศษปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ .

_____ . 2532 ข. ผลของอุณหภูมิและวัสดุที่ใช้บรรจุซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพและอายุการปักแจกันของดอกกุหลาบพันธุ์คริสเตียนคอร์ด . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ .

ช.ณัฐศิริ สุขสุวรรณ . 2538 . วิทยาการหลังจากเก็บเกี่ยวไม้ตัดดอก ไม้ตัดใบ . คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ .
น. 145 – 148 .

ณัฏฐา แก่นแก้ว และศิริอร แก้วโบราณ . 2540 . การลดอุณหภูมิกุหลาบตัดดอกสีเหลืองจำปา พันธุ์ Confidence เพื่อยืดอายุการปักแจกัน . ปัญหาพิเศษปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ .

ณัฐชนัน บุญรอด และศรีัญญา ปานสุวรรณ . 2540 . การลดอุณหภูมิกุหลาบตัดดอกสีชมพูพันธุ์ Noblesse เพื่อยืดอายุการปักแจกัน . ปัญหาพิเศษปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ .

คนัย บุญยเกียรติ และทองใหม่ แพทย์ไชโย . 2536 . อายุการเก็บรักษาดอกเบญจมาศและคาร์เนชั่น .วารสารเกษตร . 9 (3) : 196.

นนธิยา รัตนปนนท์ . 2525 . การปฏิบัติภายหลังการตัดดอกไม้ . คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , น. 8 – 10 .

ปิยวิทย์ โทธรรม และสุกัญญา รัศมีเพ็ญ . 2533 . การลดอุณหภูมิกุหลาบตัดดอกสีแดงพันธุ์ซูปเปอร์สตาร์เพื่อยืดอายุการปักแจกัน . ปัญหาพิเศษปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ .

รุ่งทิภา ธนาธาดู และ สุรีย์พร เสงไม้ . 2540 . การลดอุณหภูมิกุหลาบตัดดอกสีชมพูพันธุ์ Noblesse เพื่อยืดอายุการปักแจกัน . ปัญหาพิเศษปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ .

สายชล เกตุษา . 2528 . สรีรวิทยาและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ผักและผลไม้ . โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน , กรุงเทพฯ . น.57 - 59

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

_____ . 2529 . การปฏิบัติต่อดอกกล้วยไม้หลังการตัดดอก . น. 76 . ในกรมส่งเสริมการเกษตร . คู่มือการผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก . ชรรคมลการพิมพ์ , กรุงเทพฯ . 99 น.

_____ . 2531 . เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวดอกไม้ . บริษัท สารมวลชน จำกัด , กรุงเทพฯ . น. 183 – 196 .

สาขชล เกตุษา และ สนั่น ดาดวง . 2531 . การยืดอายุการเก็บรักษาของดอกกุหลาบ . รายงานค้นคว้าวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน , กรุงเทพฯ . น. 32-33 .

Nowak , J. and R.M. Rudnicki . 1990 . Postharvest Handling and Storage of Cut Flowers, Florist Greens , and Potted Plants . Timber Press , Inc ., Singapore . p 51.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1

ANOVA						
Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	9.364	2.341	3.370 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	6.946	0.695			
Total	14	16.310	1.165			

GRAND MEAN = 0.87

CV = 95.43%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปัก
แจกันไปแล้ว 7 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter
Oumae 4N) จากการทดลองที่ 1

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	132.591	33.148	12.145**	3.48	5.99
Ex.Error	10	27.292	2.729			
Total	14	159.883	11.420			

GRAND MEAN = 2.96

CV = 55.75%

LSD.05 = 3.01

LSD.01 = 4.27

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T1 8.09 A

T3 3.37 B

T2 3.36 B

T5 0 B

T4 0 B

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T1 8.09 A

T3 3.37 B

T2 3.36 B

T5 0 C

T4 0 C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 14 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 1

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	525.425	131.356	20.393**	3.48	5.99
Ex.Error	10	64.414	6.441			
Total	14	589.839	42.131			

GRAND MEAN = 6.58

CV = 38.58%

LSD.05 = 4.62

LSD.01 = 6.57

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T1 15.37 A

T3 9.69 AB

T2 7.83 B

T5 0 C

T4 0 C

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T1 15.37 A

T3 9.69 B

T2 7.83 B

T5 0 C

T4 0 C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 4 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่ออายุการขายของช่อดอกกล้วยไม้
สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 1

ANOVA						
Source	Df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	23.667	5.917	32.273**	3.48	5.99
Ex.Error	10	1.833	0.183			
Total	14	25.500	1.821			

GRAND MEAN = 1.5

CV = 28.54%

LSD.05 = 0.78

LSD.01 = 1.11

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T1 2.83 A

T3 2.67 A

T2 2.00 A

T5 0 B

T4 0 B

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T1 2.83 A

T3 2.67 AB

T2 2.00 B

T5 0 C

T4 0 C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 5 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 1

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	5446.100	1361.525	48.054**	3.48	5.99
Ex.Error	10	283.333	28.333	.		
Total	14	5729.433	409.245			

GRAND MEAN = 23.27

CV = 22.88%

LSD.05 = 9.68

LSD.01 = 13.77

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T1 41.17 A

T3 38.67 A

T2 36.50 A

T5 0 B

T4 0 B

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T1 41.17 A

T3 38.67 A

T2 36.50 A

T5 0 B

T4 0 B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

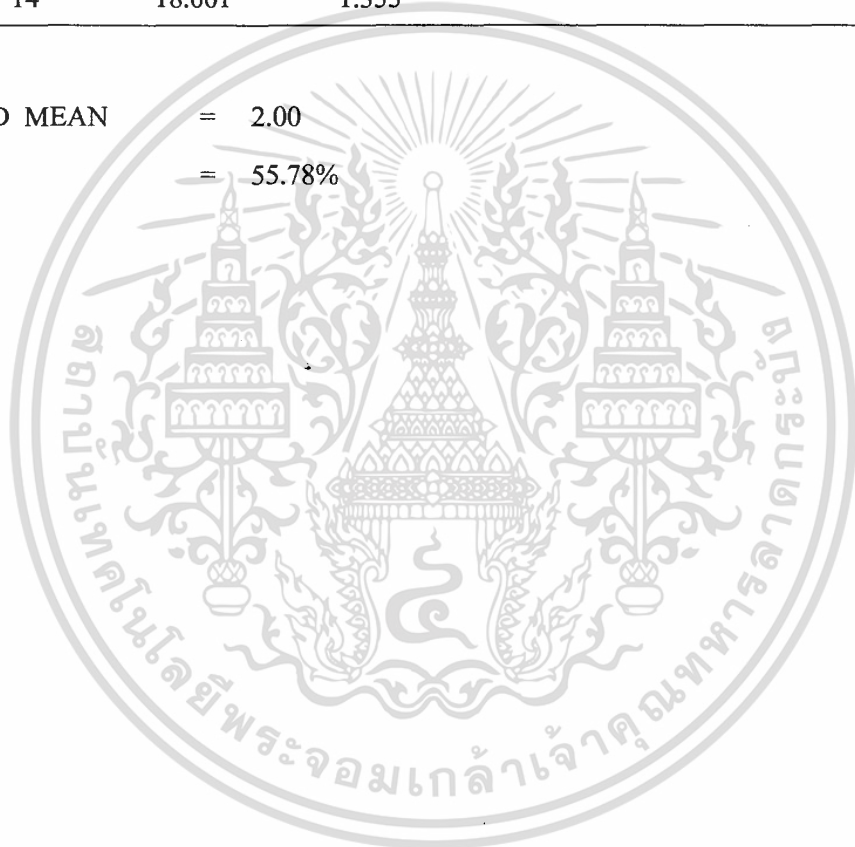
ตารางภาคผนวกที่ 6 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	6.216	1.554	1.249 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	12.445	1.244			
Total	14	18.661	1.333			

GRAND MEAN = 2.00

CV = 55.78%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 7 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 7 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 2

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	75.496	18.874	3.781*	3.48	5.99
Ex.Error	10	49.913	4.991			
Total	14	125.409	8.958			

GRAND MEAN = 5.30

CV = 42.19%

LSD.05 = 4.06

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T5 8.85 A

T4 6.60 AB

T3 4.83 AB

T1 3.80 B

T2 2.40 B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 8 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจากปักแจกันไปแล้ว 14 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 2

ANOVA						
Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	323.135	80.784	5.467*	3.48	5.99
Ex.Error	10	147.762	14.776			
Total	14	470.897	33.636			

GRAND MEAN = 12.83

CV = 29.95%

LSD.05 = 6.99

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T5 20.84 A

T4 14.31 AB

T3 12.29 B

T1 9.16 B

T2 7.57 B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 9 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่ออายุการขายของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 2

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	0.900	0.225	0.409 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	5.500	0.550			
Total	14	6.400	0.457			

GRAND MEAN = 1.7

CV = 43.62%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 10 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันเมื่อหมดอายุการปักแฉกกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 2

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	588.767	147.192	11.293**	3.48	5.99
Ex.Error	10	130.333	13.033			
Total	14	719.100	51.364			

GRAND MEAN = 31.6

CV = 11.42%

LSD.05 = 6.57

LSD.01 = 9.34

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T3 38.17 A

T2 36.33 A

T1 31.67 A

T4 31.67 A

T5 20.17 B

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T3 38.17 A

T2 36.33 A

T1 31.67 A

T4 31.67 A

T5 20.17 B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

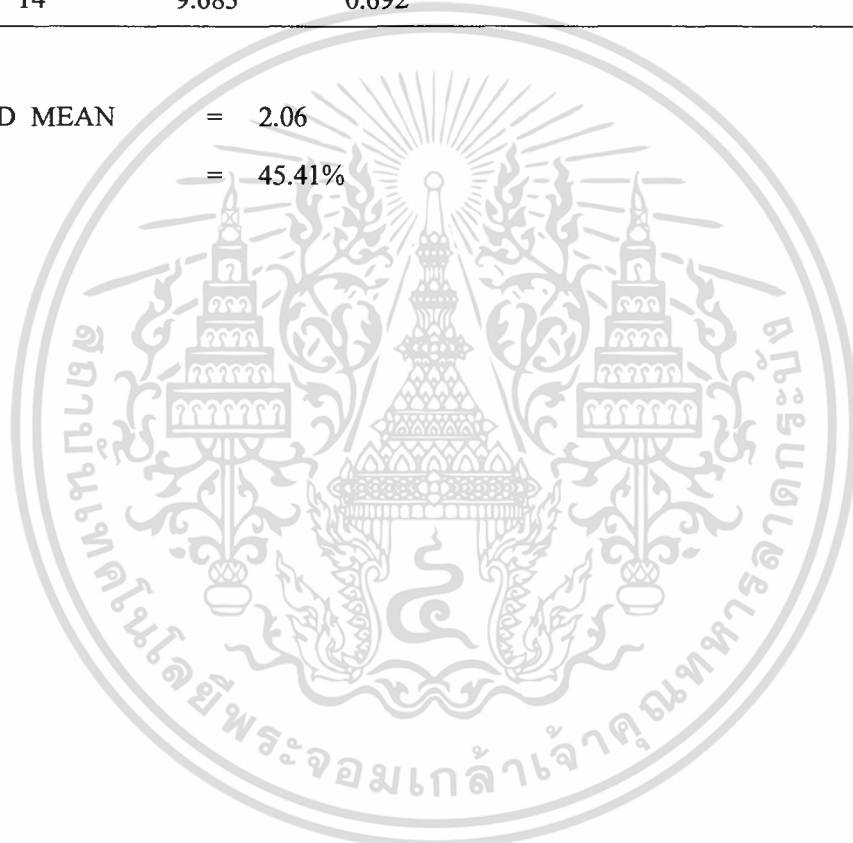
ตารางภาคผนวกที่ 11 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจาก
ปักแจกันไปแล้ว 3 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter
Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	0.973	0.243	0.279 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	8.710	0.871			
Total	14	9.683	0.692			

GRAND MEAN = 2.06

CV = 45.41%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 12 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจาก
ปักแจกันไปแล้ว 7 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter
Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3

ANOVA						
Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	12.754	3.188	1.665 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	19.150	1.915			
Total	14	31.904	2.279			

GRAND MEAN = 8.94

CV = 15.48%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 13 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เปรูเซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักหลังจาก
 ปักแฉกกันไปแล้ว 14 วัน ของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium*
Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	110.029	27.507	10.263**	3.48	5.99
Ex.Error	10	26.803	2.680			
Total	14	136.832	9.774			

GRAND MEAN = 22.37

CV = 7.32%

LSD.05 = 2.98

LSD.01 = 4.24

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T5 26.25 A

T4 24.03 AB

T2 22.90 ABC

T3 19.66 BC

T1 19.02 C

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T5 26.25 A

T4 24.03 AB

T2 22.90 B

T3 19.66 C

T1 19.02 C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 14 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันหมดอายุการขายของช็อคโกแลตกล้วยไม้
สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium Walter Oumae* 4N) จากการทดลองที่ 3

ANOVA

Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	1.233	0.308	0.561 ^{ns}	3.48	5.99
Ex.Error	10	5.500	0.550			
Total	14	6.733	0.481			

GRAND MEAN = 1.87

CV = 39.73%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 15 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ จำนวนวันหมดอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้สกุลหวายขาว Walter Oumae 4N (*Dendrobium* Walter Oumae 4N) จากการทดลองที่ 3

ANOVA						
Source	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Treatment	4	566.833	141.708	6.427**	3.48	5.99
Ex.Error	10	220.500	22.050			
Total	14	787.333	56.238			

GRAND MEAN = 31.17

CV = 15.07%

LSD.05 = 8.54

LSD.01 = 12.15

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.01

T3 38.17 A

T1 37.50 A

T2 31.33 AB

T4 26.50 AB

T5 22.33 B

NAME ID MEAN RANKED AT PROBABILITY LEVEL.05

T3 38.17 A

T1 37.50 A

T2 31.33 AB

T4 26.50 BC

T5 22.33 C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้